

1986

ARCHEOLOGIA POLSKA XXXI

XXXI-2

PL ISSN 0003-8180

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

Archeologia Polski

TOM XXXI

Zeszyt 2

1986

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK · ŁÓDŹ
ZAKŁAD NARODOWY IM. OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

<http://www.rcin.org.pl>

NAJNOWSZE WYDAWNICTWA INSTYTUTU HISTORII KULTURY MATERIALNEJ POLSKIEJ AKADEMII NAUK

- Andrzej Abramowicz, Dzieje zainteresowań starożytnych w Polsce, cz. II (w druku)
Bibliografia polskiej archeologii pradziejowej i średniowiecznej za lata 1975-1977 (w druku)
Anna Dzieduszycka, Jan Machnik, Osada i cmentarzysko z wczesnego okresu epoki brązu na Górze Klin w Iwanowicach woj. Kraków (w druku)
Marian Głosek, Miecze środkowoeuropejskie z X-XV wieku, Wydawnictwa Geologiczne 1984, ss. 185, cena 360 zł
Witold Hensel, Sarunas Milisauskas, Excavations of Neolithic and Early Bronze Age Sites in South-Eastern Poland, Ossolineum 1985, ss. 117, cena 100 zł
Janusz Kruk, Sarunas Milisauskas, Bronocice I. Osiedle obronne ludności kultury lubelsko-wołyńskiej (2800-2700 lat p.n.e.), Ossolineum 1985, ss. 139, cena 150 zł
Teresa Nagrodzka-Majchrzyk, Czarni Kłobucy, Wydawnictwa Geologiczne 1985, ss. 177, cena 220 zł
Praca zbiorowa (red. G. Donato, W. Hensel, S. Tabaczyński), Teoria i praktyka badań archeologicznych. Przesłanki metodologiczne, Tom I, Ossolineum 1986, ss. 412, cena 600 zł
Praca zbiorowa (red. Jerzy Pyrgała), Osadnictwo obszaru warszawskiego na tle środowiska naturalnego (V w. p.n.e.-XII w. n.e.), (w druku)
Prahistoria ziem polskich (red. W. Hensel), Skorowidz osobowy, nazw geograficznych i rzeczowy do tomów I-V, Ossolineum 1986, ss. 118, cena 650 zł
Romuald Schild, Halina Królik, Maria Marczak, Kopalnia krzemienia czekoladowego w Tomaszowie, Ossolineum 1985, ss. 247, cena 300 zł
Stanisław Suchodolski, Moneta możnowładcza i kościelna w Polsce wczesnośredniowiecznej (w druku)
Tadeusz Sobczak, Konsumpcja żywnościowa chłopska w Królestwie Polskim w drugiej połowie XIX i w początkach XX wieku, Ossolineum 1986, ss. 294, cena 370 zł
Irena Turnau, Moda i technika włókiennicza w Europie od XVI do XVIII wieku, Ossolineum 1984, ss. 210, cena 160 zł
Irena Turnau, Historia europejskiego włókiennictwa odzieżowego w XIII-XVIII wieku (w druku)
Krystyna Turska, Ubiór dworski w Polsce w dobie pierwszych Jagiellonów (w druku)
Jolanta Wrońska, Archeolodzy warszawscy na początku XX wieku (w druku)

POLISH ARCHAEOLOGICAL ABSTRACTS

- Vol. 13, Ossolineum 1984, cena 100 zł
Vol. 14, Ossolineum 1985, cena 150 zł
Vol. 15, Ossolineum 1986, cena 150 zł

ARCHAEOLOGIA POLONA

- Vol. XXIII, Ossolineum 1984, ss. 290, cena 200 zł

ARCHEOLOGIA POLSKI

- Tom XXX, z. 1, Ossolineum 1985, ss. 253, cena 300 zł
z. 2, Ossolineum 1985, ss. 240, cena 300 zł
Tom XXXI, z. 1, Ossolineum 1986, ss. 232, cena 430 zł
z. 2, Ossolineum 1986, ss. 234, cena 385 zł

ARCHEOLOGIA

- Tom XXXIII, Ossolineum 1985, ss. 226, cena 400 zł
Tom XXXIV, Ossolineum 1985, ss. 242, cena 400 zł
Tom XXXV, (w druku)

ETHNOLOGIA POLONA

- Vol. 9, Ossolineum 1984, ss. 234, cena 220 zł
Vol. 10, Ossolineum 1986, ss. 244, cena 400 zł
Vol. 11, Ossolineum 1986, ss. 280, cena 420 zł

PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY

- Tom 32, Ossolineum 1985, ss. 330, cena 450 zł
Tom 33, Ossolineum 1985, ss. 205, cena 420 zł

POLSKIE BADANIA ARCHEOLOGICZNE POD REDAKCJĄ WITOLDA HENSŁA

- Tom 24, Hanna Więckowska, Osadnictwo późnopalaeolityczne i mezolityczne nad Dolną Narwią, Ossolineum 1985, ss. 171, cena 350 zł
Tom 25, J. Bukowska-Gedigowa, B. Gediga, Wczesnośredniowieczny gród na Ostrówku w Opolu (w druku)
Tom 26, Krzysztof Szamałek, Kruszwicki zespół osadniczy w młodszej epoce brązu i w początkach epoki żelaza (w druku)
Tom 27, Praca zbiorowa, Łęczycza wczesnośredniowieczna, t. II, cz. 1 (w druku)

TYTUŁ ARKUSZA
TYTUŁ ARKUSZA

ARCHEOLOGIA POLSKI

TOM I

1950

WYDAWCA
WYDAWCA

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

ARCHEOLOGIA POLSKI

TOM XXXI

Zeszyt 2

1986

WROCŁAW · WARSZAWA · KRAKÓW · GDAŃSK · ŁÓDŹ
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK

1986

Skład Komitetu Redakcyjnego:

ZBIGNIEW BUKOWSKI (redaktor), MARIA DEKÓWNA (z-ca redaktora),
ZBIGNIEW KOBYLIŃSKI (sekretarz), WALDEMAR CHMIELEWSKI (przewodniczący),
JAN DĄBROWSKI, JAN KOWALCZYK, STANISŁAW TABACZYŃSKI (członkowie)

Adres Redakcji:

Instytut Historii Kultury Materialnej PAN
00-140 Warszawa, Al. Świerczewskiego 105
tel. 20-28-81 do 86, wewn. 138

9 II 84

Okladkę projektowali Alina i Leszek Kaćmowie

Redaktor Ryszard Szlagor

Redaktor techniczny Adam Przylibski

© Copyright by Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Wydawnictwo. Wrocław 1986

Printed in Poland

Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Wydawnictwo. Wrocław 1986.
Nakład: 600 egz. Objętość: ark. wyd. 18,20; ark. druk. 14,75+0,38 wkl.
A₁ – 21. Papier offset. kl. III. 80 g. 70 × 100. Oddano do składania
1986.04.09. Podpisano do druku 1986.10.28. Druk ukończono w listopadzie
1986. Wrocławska Drukarnia Naukowa. Zam. 1253/86. J-7. Cena zł 385.–

SPIS TREŚCI

METODY I METODOLOGIA

Andrzej Jacek Tomaszewski, Metoda składanek wytworów kamiennych i jej walory poznawcze	239
The method of refittings of chipped stone artefacts and its research value	273

STUDIA

Elżbieta Sachse-Kozłowska, Jaskinia nad Galoską (Piekary I) koło Krakowa	279
The Galoska Cave (Piekary I) near Cracow	334
Bogdan Balcer, Propozycje zmian w klasyfikacji przemysłowej neolitu ziem Polski	341
Proposals of changes in the classification of Neolithic industries in the Polish lands	348
Jerzy Pyrgała, Izabela Tomaszewska, Leontomorficzna zapinka gallo-rzymska z osady w Kołozębiu, gm. Sochocin, woj. ciechanowskie	351
Une fibule léontomorphe gallo-romaine provenant d'une colonie à Kołoząb, commune de Sochocin, voïvodie de Ciechanów	362
Aneks: Zdzisław Hensel, Badania metaloznawcze zapinki z miejscowości Kołoząb, woj. ciechanowskie	367
Études métallographiques de la fibule provenant de la localité de Kołoząb, voïvodie de Ciechanów	371
Urszula Kobylińska, Uwagi o genezie „pasa sambijskiego” z wczesnego okresu wpływów rzymskich	373
Zur Entstehungsgeschichte des „Samländischen Gürtels” aus der frühen Zeit römischen Einflüsse	393
Danuta Minta-Tworzowska, Model prehistorii inspirowany przez historiozofię (koncepcja Pierre Teilharda de Chardin)	397
Model of prehistory inspired by the philosophy of history (conception of P. Teilhard de Chardin)	424

DYSKUSJE I POLEMIKI

Jerzy Bąbel, W sprawie problematyki kopalni krzemienia w Krzemionkach, woj. kieleckie i tarnobrzeskie, w świetle recenzji Andrzeja Leligdowicza książki <i>5000 Jahre Feuersteinbergbau</i>	427
Zur Problematik der Feuersteinmine in Krzemionki, die Woiwodschaften von Kielce und Tarnobrzeg, im Lichte der Buchbesprechung von Andrzej Leligdowicz <i>5000 Jahre Feuersteinbergbau</i>	429
Tadeusz Malinowski, W kwestii grobów podkloszowych nad Łabą i Havelą oraz na ziemiach polskich	430
Zur Frage der Glockengräber an der Elbe und Havel sowie auf den polnischen Landgebieten	439

RECENZJE

Folia Præhistorica Posnaniensia (Stanisław Tabaczyński)	441
H. Balfet, M. F. Fauvet-Berthelot, S. Monzon, Pour la normalisation de la description des poteries (Andrzej Buko)	445
Э. А. Сымонович, Н. М. Кравченко, Погребальные обряды племен черняховской культуры (Andrzej Kokowski)	447
L. Karlsson, Nordisk form. Om djuornamentik (Zbigniew Kobyliński)	456
Brucato. Histoire et archéologie d'un habitat médiéval en Sicile (Stanisław Tabaczyński)	460

KRONIKA

III Seminarium Petroarcheologiczne (Płowdii 27-30 sierpnia 1984 roku) (Anna Kulczycka-Leciejewiczowa)	465
---	-----

OD REDAKCJI

„Archeologia Polski” jest wydawnictwem ciągłym, w którym zamieszczane są artykuły zawierające ujęcia ogólne, syntetyzujące, omawianych zagadnień. Publikujemy w nim prace z zakresu metodologii i metodyki badań archeologicznych oraz dyscyplin współpracujących z archeologią, a także studia dotyczące problematyki prehistorii ziem polskich na tle europejskim. Każdy zeszyt zawiera również dział polemik i dyskusji oraz recenzje literatury polskiej i obcej, głównie archeologicznej lecz również prac z zakresu dyscyplin z archeologią współpracujących.

Artykuły i recenzje przekazywane do druku w „Archeologii Polski” prosimy opracowywać według zasad opublikowanych w tomie XXVIII: 1983, z. 1, s. 239 i n. naszego periodyku.

SPIS TREŚCI

Tomu XXXI „Archeologii Polski”

METODY I METODOLOGIA

Hensel Zdzisław, Z badań nad technologią otrzymywania żelaza na terenie mazowieckiego ośrodka metalurgicznego	1	31
From studies of the technology of iron-production in the Mazovian metallurgical centre	1	91
Kobyliński Zbigniew, Koncepcja „terytorium eksploatowanego przez osadę” w archeologii brytyjskiej i jej implikacje badawcze	1	7
Concept of a “site exploitation territory” in the British archaeology and its research implications	1	29
Tomaszewski Andrzej Jacek, Metoda składanek wytworów kamiennych i jej walory poznawcze	2	239
The method of refittings of chipped stone artefacts and its research value . .	2	273

STUDIA

Balcer Bogdan, Zagadnienie neolityzacji ziem Polski w świetle badań przemysłów krzemiennych związanych z kulturami „ceramicznymi”	1	95
Neolithization of the territories of Poland in the light of the research on flint industries connected with the “pottery” cultures	1	122
Balcer Bogdan, Propozycje zmian w klasyfikacji przemysłowej neolitu ziem Polski	2	341
Proposals of changes in the classification of Neolithic industries in the Polish lands	2	348
Hensel Zdzisław, Badania metaloznawcze zapinki z miejscowości Kołożąb, woj. ciechanowskie (aneks)	2	367
Études métallographiques de la fibule provenant de la localité de Kołożąb, voïvodie de Ciechanów	2	371
Kobylińska Urszula, Uwagi o genezie „pasa sambijskiego” z wczesnego okresu wpływów rzymskich	2	373
Zur Entstehungsgeschichte des „Samländischen Gürtels” aus der frühen Zeit römischen Einflüsse	2	393
Minta-Tworzowska Danuta, Model prahistorii inspirowany przez historiozofię (koncepcja Pierre Teilharda de Chardin)	2	397
Model of prehistory inspired by the philosophy of history (conception of P. Teilhard de Chardin)	2	424
Pyrgała Jerzy, Tomaszewska Izabela, Leontomorficzna zapinka gallo-rzymska z osady w Kołożębiu, gm. Sochocin, woj. ciechanowskie	2	351
Une fibule léontomorphe gallo-romaine provenant d’une colonie à Kołożąb, commune de Sochocin, voïvodie de Ciechanów	2	362
Rydzewski Jacek, Przemiany stref zasiedlenia na wyżynach lessowych zachodniej Małopolski w epoce brązu i żelaza	1	125

Changes in settlement patterns on the loess uplands in Western Little Poland in the Bronze and Iron Ages	1	191
Sachse-Kozłowska Elżbieta, Jaskinia nad Galoską (Piekary I) koło Krakowa	2	279
The Galoska Cave (Piekary I) near Cracow	2	334

DYSKUSJE I POLEMIKI

Bąbel Jerzy, W sprawie problematyki kopalni krzemienia w Krzemionkach, woj. kieleckie i tarnobrzeskie, w świetle recenzji Andrzeja Leligdowicza książki <i>5000 Jahre Feuersteinbergbau</i>	2	427
Zur Problematik der Feuersteinmine in Krzemionki, die Wojwodschafthen von Kielce und Tarnobrzeg, im Lichte der Buchbesprechung von Andrzej Leligdowicz <i>5000 Jahre Feuersteinbergbau</i>	2	429
Buko Andrzej, The problem of determining of hardness of ceramics from excavations (remarks on the margin of G. Korbel's paper, 1986)	1	200
Korbel Günter, The consideration of the technological attributes: Determination of the degree of hardness of ceramics	1	195
Malinowski Tadeusz, W kwestii grobów podkloszowych nad Łabą i Hawelą oraz na ziemiach polskich	2	430
Zur Frage der Gloskengräber an der Elbe und Havel sowie auf den polnischen Landgebieten	2	439
Niewęglowski Andrzej, Uwagi o chronologii i genezie kultur zarubinieckiej i przeworskiej (na marginesie artykułu K. W. Kasparowej, <i>Zarubinieckaja kultura v chronologičeskom sisteme èpochi latena</i> , 1984)	1	203
Bemerkungen über Chronologie und Genese der Zarubincy- und Przeworskultur (am Rande des Artikels von K. V. Kasparowa, <i>Zarubinieckaja kultura v chronologičeskom sisteme èpochi latena</i> , 1984)	1	215

RECENZJE

Balfet H., Fauvet-Berthelot M. F., Monzon S., Pour la normalisation de la description des poteries (Andrzej Buko)	2	445
Brucato. Histoire et archéologie d'un habitat médiéval en Sicile (Stanisław Tabaczyński)	2	460
Folia Praehistorica Posnaniensia (Stanisław Tabaczyński)	2	441
Harder Sørensen P., The use of air photography in Celtic field studies (Iwona Modrzewska-Marciniak)	1	217
Karlsson L., Nordisk form. Om djurornamentik (Zbigniew Kobyliński)	2	456
Kazdová E., Tešetice-Kyjowice (Hanna Kowalewska-Marszałek)	1	227
Studeniková E., Paulik J., Osada z doby bronzovej v Pobedime (Urszula Dziub)	1	221
Сымонович Э. А., Кравченко Н. М., Погребальные обряды племен черняховской культуры (Andrzej Kokowski)	2	447

KRONIKA

III Seminarium Petroarcheologiczne (Płowdiw 27-30 sierpnia 1984 roku) (Anna Kulczycka-Leciejewiczowa)	2	465
---	---	-----

SPRAWOZDANIA ARCHEOLOGICZNE

- Tom XXXVI. Ossolineum 1984, ss. 332, cena 330 zł
Tom XXXVII. Ossolineum 1985, ss. 341, cena 410 zł
Tom XXXVIII. Ossolineum 1986, ss. 391, cena 480 zł

INVENTARIA ARCHAEOLOGICA – POLOGNE

- Fasc. LII. Marek Gedl, Bronze II et III (Mont.) Phase finale de la civilisation prélusacienne et phase initiale de la civilisation lusacienne, groupe de Haute Silésie – Petite Pologne, PWN 1985, PL 315-322 (11 feuilles), cena 70 zł
Fasc. LIII. La Tène III, période romaine et période des migrations des peuples en Poméranie Centrale par Henryk Machajewski et Andrzej Sikorski, PWN 1985, PL 323-331 (11 feuilles), cena 70 zł
Fasc. LIV. Néolithique et la période romaine aux environs de Hrubieszów, Pologne de l'Est par Andrzej Kokowski et Wiesław Koman, PWN 1985, PL 332-337 (12 feuilles)
Fasc. LV. (w druku)

BIBLIOTHECA ANTIQUA

- Vol. XIX. Teresa Stawiarska, Szkła z okresu wpływów rzymskich z północnej Polski. Studium technologiczne, Ossolineum 1984, ss. 156, cena 120 zł
Vol. XX. Maria Nowicka, Malarstwo antyczne. Zarys, Ossolineum 1985, ss. 304, cena 320 zł

KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

- Rok XXXIII Nr 1-2, PWN 1985, ss. 168, cena 280 zł
Nr 3, PWN 1985, ss. 364, cena 140 zł

STUDIA I MATERIAŁY Z HISTORII KULTURY MATERIALNEJ POD REDAKCJĄ ZOFII KAMIEŃSKIEJ

- Tom LVII. I. Rabęcka-Bryczyńska, T. Sobczak, Z problematyki badań nad produkcją i konsumpcją żywności w Polsce, Ossolineum 1984, ss. 214, cena 170 zł
Tom LVIII. Maria Dąbrowska, Kafele i piece kaflowe w Polsce do końca XVIII wieku (w druku)
Tom LIX. Elżbieta Balcerzak, Danuta Molenda, Metale żelazne na ziemiach polskich od XIV do XVIII w., (w druku)

ETNOGRAFIA POLSKA

- Tom XXIX, z. 1, Ossolineum 1985, ss. 253, cena 200 zł
z. 2, Ossolineum 1985, ss. 294, cena 200 zł
Tom XXX, z. 1, Ossolineum 1986, ss. 292, cena 300 zł
z. 2, Ossolineum 1986, ss. 207, cena 300 zł

BIBLIOTEKA ETNOGRAFII POLSKIEJ POD REDAKCJĄ MARII FRANKOWSKIEJ

- Nr 38. Maria Biernacka, Oświata w rozwoju kulturowym polskiej wsi, Ossolineum 1984, ss. 208, cena 160 zł
Nr 39. Wanda Paprocka, Kultura i tradycja ludowa w myśli humanistycznej XIX i XX wieku, Ossolineum 1986, ss. 147, cena 200 zł
Nr 40. Andrzej Woźniak, Kultura mazowieckiej wsi pańszczyźnianej XVIII i pocz. XIX w. (w druku)

POLSKI ATLAS ETNOGRAFICZNY POD REDAKCJĄ JÓZEFA GAJKA

- Zeszyt VII i VIII (w druku)

Cena zł 385,—

PII 84
—

R 17
K
M

P319